שניהם רוצין בשלשה דינרין · כלומר אם הקשב שאינו פותח לו מן הסלע לא היה פיו ולבו שוין לכך שלא יפתח לו מן הסלע בלא אלא להכי בדר כן לזרז את חבירו שיתן לו ג' דינרין הוא רוצה לבא אם שבשבת שלא ליתן לו יותר משקל לא היה פיו ולבו שוין שלא היה בדעתו שלא יתן יותר אלא לכך בדר שיתן לו בג' דינרין ולפיכך מותרין:

גמ' מאן תנא · התירו חכמים: **ר' יהודה היא דאמר אין נדר מכן נזיר** · דלא סמכא דעתייהו ממש לגמר מזירות אלא תלו מזירותן בזה שבא כנגדן **ולא היה פיו ולבו שוין** להכי אין אחד מהם נזיר, ה"ל לא סמכא דעתייהו בשעת הנדר בכל אחד ואחד אלדעתא דחבריה (ה) כדי לזרזו ולא הי' פיו ולבו שוים להכי דאי בבשבת דפליגי עליה דר' יהודה דאמרי אע"ג דלא סמכא דעתייהו להיות עדר ממש בנזיר דלגמר מזירות באחר הוי נזיר אותו שתקיימו דבריו, ה"ל אף על גב (ו) דלא סמכא דעתייהו אדבור פיהן שלא נתכוונו אלא לזרז, אסורים, דאמרינן כשנדרו ודאי סמכא דעתייהו דזה לא יפחות מסלע וזה לא יוסיף על שקל והרי פיהן ולבן שוים ואסור: **רבא אמר אפי' תימא רבנן** · דפליגי עליה דר' יהודה: **מי קתני שניהן רצו** · דאי קתני שניהם רוצין בשלשה דינרין (ג) (אלא שבשעת הנדר אין רוצין אלא סמכא דעתייהו אדבור פיהן ופיהן ולבן שוים ונדר מעליא הוי: **רוצין תנן** · דמשמע שעיקרא היו רוצין בג' דינרין ואחרי שניהן נמי רוצין ולא היה פיהן ולבן שוין הלכך אפילו רבנן מודו דמותרין וכדי לזרז זה את זה נתכוונו שניהן: **אמר לו טפי מסלע והלה אומר בגיר משקל** · היכא דאמר שאינו פותח מסלע והוא אומר שאינו מוסיף על שקל כגון דדברי שניהם קרובין לשלשה דינרין אמרינן דבדרי זרוזין הוו אבל הכא כיון דאמר "טפי מסלע" דהייט פרוטה והלה אומר "קונם שאינו מוסיף לך על פרוטה פחות משקל" דהשתא מרחקי מילתייהו משלשה דינרין כיון דדייקי הכי נדרא הוי ואסורים אז לא דזרוזין הוה: **היה מסרב** · שהיה מפצירו לאכול אצלו מעט: **קונם ביתך שאני נכנס** · שנדר שלא יכנס לביתו: **ועיפת לונן שאני טועם** · שלא לאכול אצלו כלום: **מותר ליכנס לביתו ולאכול קימעא ולשתות קימעא לונן** · אבל לא אכילה מרובה: **שלא נתכוון זה** · המסרב אלא לשון אכילה מרובה שיסעוד אצלו הרבה ולשון "עיפת לונן" לא נתכוון זה, (ג) שהיא מועטת: **והא עיפת לונן קאמר** · דמשמע שהיא מועטת ואכילה מועטת: **אלא משתעי מינים הכי** · דכי אמר (עיפת לונן) יאכל עמו ודאי לאכילה מתכוון וכי נדר זה שאינו טועם עמו עיפת לונן ודאי לאכילה (ד) מרובה נתכוון ולהכי מותר לשתות עיפת לונן: **ס"ל משתעי מינים הכי** · דכי נתכוון ליתן שלשה דינרין אומר שאינו מוסיף על פרוטה פחות משקל ולעולם נדרי זרוזין הוו ואפילו דאמר "טפי מסלע, ובגיר משקל" דאמר לתשובה יצאה מזירות לבטלה וכי הא גוונא פשיטא ליה לתנא דמתני' דלא הויא הפלאה אלא אפילו במוכר ולוקח שאפשר שיהא הנדר חל על שניהם ולבסוף ג"כ כך היה שרצו בשלשה דינרין ונמצא שכל אחד עבר על תנאו וסד"א דכי הא גוונא הפלאה מקרי קמ"ל: **אמר ליה טפי מסלע** · כלומר שמתנה לו "קונם שאינו מוסיף לך על שקל פחות פרוטה" נדרא הוי אז זרוזין הוי · דאיכא למימר כיון דנתנה כולי האי בדוקא נדרא ולא לזרז · אמר ליה טפי מסלע שאמר שלא יפחות לו מחמש דינרין ואמר ליה אידך בגיר מן שקל שלא יתן בו יותר מן דינר מי אמרינן כיון דמרחקא כולי האי בדוקא נדר: **שלא** נתכוון זה אלא לשם אכילה ושתיה · אלמא אע"ג דנתנה לדוקא ושלא לדוקא הרבה ממה שהיה רוצה חבירו שיאכל שהרי אסר על עצמו אפילו דריסת הרגל ושתיית לונן אפ"ה אמרינן דאלו בדוקא נדר הכא נמי אף על גב דאמר לא הוי נדר הוא כלל דדוקא כשאמר הנמכר נבסוף שכך היה דעתו מתחלה כדפרישית אבל אם אמר שדעתו למה שהיו אומרים מכוונת לבם לכך אתם אין נדרי זרוזין דאי נדר קיים ודלא תשוב תשוב רבי יהודה תשמע שלבסוף אנשו שניהם בשלשה דינרין וגזה לא היה דעתם מעיקרא הלכך לא היה נדרם בדור שבשעת הנדר ואין כאן הפלאה: שניהם רוצין קתני · דמשמע דמשעת הנדר בדור לנו ששניהם רוצין בכך ולא בזמנו כי אם לזרז ומעיקרא לא היה נדר: אמר ליה טפי מסלע ואמר ליה אינו בגיר משקל · פי' אז אינו כך שיהיה ביניהם מתמיתין דוקא קתני בשאין ביניהם אלא אני מלא מלא בשאם מוסכמין זה מזה יותר אז אין דרכם לזרז אלא מתכוונים לנדר גמור אז דלמא לאו דוקא: מותר ליכנס לביתו ולשתות עמו אלא נתכוון אלא לשם אכילה ושתיה · ומה שהזכיר כריסת הכיס ועיפת לונן אלא לזרז וכ"ש שמותר באכילה ושתיה מה שלא הזכיר כדיון דמה שהוצרך בפיו אינו נדר גם המתשבה אינו כלום הכנדר בנבו אע"פ שאין פיו מתכוונו אינו נדר כ"ש זה שהוצרך בפיו מה שלא היה בלבו: הכא נמי משתעי מינים הכי · דעיפת לונן מופלג יותר מאכילה ושתיה טפי מלא מופלג משלשה דינרין:

*) שיין לקמתי לקמן כב.

שניהם רוצין בשלשה דינרין: גמ' ארבעה נדרים התירו חכמים כו' אמר ליה רבי אבא בר ממל לרבי אמי אמרת לן משמיה דרבי יהודה נשיאה מאן תנא ארבעה נדרים *ר' יהודה היא דאמר משום רבי טרפון לעולם אין אחד מהן נזיר לפי שלא ניתנה נזירות אלא להפלאה" רבא אמר אפילו תימא רבנן מי קתני שניהן רצו שניהן רוצין קתני אמר ליה רבינא לרב אשי אמר לו טפי מסלע והלה אמר בגיר משקל נדרא הוי או דרוזין הוי אמר ליה תנינא *היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו ואמר לו קונם ביתך שאני נכנס, טיפת צונן שאני טועם מותר ליכנס לביתו ולשתות הימנו צונן שלא נתכוון זה אלא לשום אכילה ושתיה ואמאי והא טיפת צונן אמר אלא משתעי אינש הכי, הכא נמי משתעי אינש הכי, אמר ליה מי

שניהם רוצין בשלשה דינרין · שהמוכר היה דעתו לשלשה ולא נתכוון בנדרו אלא לזרז הלוקח שלא יעמוד על דעתו שאמר ג' דינרין ושיסכים לשלשה וכן הלוקח נתכוון לשלשה ולא נתכוון אלא לזרז המוכר שיסכים לכך ולא יעמוד על דעתו שאמר ארבעה דינרין ומש"ה לא חיל נדרא ומעמא דמלתא לפי שדרכן של מוכר ולוקח בכך ומש"ה לא מיקרו דברים שבלב: גרסינן בירושלמי אמר ר' זעירא הדא דאימת בשאין מעמידין אבל במעמידין לריכין היתר חכם · פירוש בשאין מעמידין דבריהם שאומר שלא נדרו בדוקא אלא לזרז *אבל מעמידין דבריהן לומר שבדוקא נדרו לריכין היתר חכם וקשה בעיני מאי קמ"ל זעירא מתניתין היא דקתני שניהם רוצין כו' וא"ל דקמ"ל דרוזין מעיקרא קאמר ולא רצו כדשקלינן וטרינן בגמרא · תו גרסי' התם היה מעמיד אצל זה ואצל זה אין מעמיד כיון שבטל אצל זה בטל אצל זה וה"פ היה מוכר חפץ לשניים ואמר קונם שאיני פותח לכם מן הסלע והיה בדעתו לידור לאחד מהם בדוקא ולאחבירו כדי לזרז כיון שבטל אצל זה בטל אצל זה · וגרלה דבשאין מעמידין ודעתן היה לשלשה דינרין מוכר יכול ליתן בו יותר משלשה שכיון שמשמעות הנדר איט אלא לזרז אע"פ שהסכימו בלבם לג' דינרים שבלב הוו ומיהו אין המוכר רשאי ליתן בשקל ולא הלוקח רשאי ליתן בו סלע שהרי עיקר משמעות נדרים איט אלא לכך ואיכא מאן דאמר דאפילו בכי האי גוונא לא חיל נדרייהו: תניא בתוספתא דמכלתין אף נדרים שאמרו מותרין מכין שלא יהא אדם עדר בהם כדי לבטלן ת"ל לא יחל דברו לא יעשה דבריו תוליוהביאה הר"ם במז"ל בפ"ד מהלכות נדרים (הלכ' ד):

גמ' לפי שלא ניתנה מזירות אלא להפלאה · וה"ה לנדרים דאיתתקש למזירות דלא חיל אלא ת"ל יקבל בלא תאי הלכך מוכר ולוקח שאלו נדרם בתנאי אע"פ שעברו על תנאם לא חייבי נדרייהו: **רבא אמר אפילו תימא רבנן מי קתני שניהם רצו** · כלומר דמתניתין דנדרי זרוזין אלא משום הפלאה היא אלא משום שאמרו חכמים דעתם שלא נדרו בדוקא אלא לזרז, דמי קתני רצו שיהא משמעותו שרצו לבסוף "שניהם רוצין" קתני דמשמע מתחלה ועד סוף, וקשיא לי למאי דס"ל מעיקרא דטעמא דמתני' משום הפלאה הוא למה ליה למתני שניהם רוצים בשלשה דינרין ורצו לבסוף קאמר כלומר שנתקיים המכר בשלשה דינרין אפילו נתנו מוכר בשקל לו שנתן בו לוקח סלע נדרן בטל כיון שבשעת נדרן לא היה מתברר הדבר אם יחול אם לאו וגרלה בעיני דתנא רבותא קתני דלא מבעיא בשנים שהיו מהלכין בדרך ואמר אחד מהם הריני נזיר שזה אוכל פלוני ואמר חבירו הריני נזיר שאינו דאין אחד מהם נזיר כרבי יהודה משום רבי טרפון דהתם דין הוא שלא החול נזירותם לפי שאי אפשר לחול נזירות על שניהם וכיון שבטל אצל זה בטל אצל זה שמשעה ראשונה יצאה מזירות לבטלה וכי הא גוונא פשיטא ליה לתנא דמתני' דלא הויא הפלאה אלא אפילו במוכר ולוקח שאפשר שיהא הנדר חל על שניהם ולבסוף ג"כ כך היה שרצו בשלשה דינרין ונמצא שכל אחד עבר על תנאו וסד"א דכי הא גוונא הפלאה מקרי קמ"ל: **אמר ליה טפי מסלע** · כלומר שמתנה לו "קונם שאינו מוסיף לך על שקל פחות פרוטה" נדרא הוי אז זרוזין הוי · דאיכא למימר כיון דנתנה כולי האי בדוקא נדרא ולא לזרז · אמר ליה טפי מסלע שאמר שלא יפחות לו מחמש דינרין ואמר ליה אידך בגיר מן שקל שלא יתן בו יותר מן דינר מי אמרינן כיון דמרחקא כולי האי בדוקא נדר: **שלא** נתכוון זה אלא לשם אכילה ושתיה · אלמא אע"ג דנתנה לדוקא ושלא לדוקא הרבה ממה שהיה רוצה חבירו שיאכל שהרי אסר על עצמו אפילו דריסת הרגל ושתיית לונן אפ"ה אמרינן דאלו בדוקא נדר הכא נמי אף על גב דאמר לא הוי נדר הוא כלל דדוקא כשאמר הנמכר נבסוף שכך היה דעתו מתחלה כדפרישית אבל אם אמר שדעתו למה שהיו אומרים מכוונת לבם לכך אתם אין נדרי זרוזין דאי נדר קיים ודלא תשוב תשוב רבי יהודה תשמע שלבסוף אנשו שניהם בשלשה דינרין וגזה לא היה דעתם מעיקרא הלכך לא היה נדרם בדור שבשעת הנדר ואין כאן הפלאה: שניהם רוצין קתני · דמשמע דמשעת הנדר בדור לנו ששניהם רוצין בכך ולא בזמנו כי אם לזרז ומעיקרא לא היה נדר: אמר ליה טפי מסלע ואמר ליה אינו בגיר משקל · פי' אז אינו כך שיהיה ביניהם מתמיתין דוקא קתני בשאין ביניהם אלא אני מלא מלא בשאם מוסכמין זה מזה יותר אז אין דרכם לזרז אלא מתכוונים לנדר גמור אז דלמא לאו דוקא: מותר ליכנס לביתו ולשתות עמו אלא נתכוון אלא לשם אכילה ושתיה · ומה שהזכיר כריסת הכיס ועיפת לונן אלא לזרז וכ"ש שמותר באכילה ושתיה מה שלא הזכיר כדיון דמה שהוצרך בפיו אינו נדר גם המתשבה אינו כלום הכנדר בנבו אע"פ שאין פיו מתכוונו אינו נדר כ"ש זה שהוצרך בפיו מה שלא היה בלבו: הכא נמי משתעי אינש הכי · דעיפת לונן מופלג יותר מאכילה ושתיה טפי מלא מופלג משלשה דינרין:

תוספות

אלא להפלאה · וא"ת והא בני נדרים לא כתב יפלוגת וי"ל דילפינן מהדדי משום דאמתי' נדרים לגמיות: מספיקא לא משבעד נפשיה. וה"ל בתמיתין אע"ג דבשעת הנדר לא היה דעת זה וזה בג' דינרין אלא הוה דעתיה להוריד כמה שיוכל לזה דלמא בשעת הנדר מספקא ליה אם אל נדר אם לא דאמתא יתן בו אלא אי יתן לו בג' דינרין מספיקא לא משבעד נפשיה: **רבא** אמר · לא היו מסופקין אפי' תימא רבנן מי קתני מי לא דהוה אמשמע דלו לבסוף ולא מתחלה דוקא קתני אמשמע דמתחלה כשנודרים היו רוצים בג' אלו שהיו ואלו שהרי דעתן לכך הלכך

ג א מיי' פ"ה מהלכות נדרים הלכה י סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן ריח סעיף ד:

נוסח
ב' דעות אם מאתנו רק אז"ב ד' יפוקה בעת ר"לפסון - אז - אפילו כיונן

נוסח
הגוזרים:
"לפי מסלע" והעיר אומר "בחות מיקון" כאות נדר הי - אז - ביונן הי

פי' הרא"ש

שניהן רוצין בג' דינרין. ולא היה כלבם לשם נדר אלא המוכר נדר לזרז הלוקח שיוסיף דמיס וכן הלוקח כדי שיפחות המוכר מדמי המקח הלכך לא הוי נדר דנעיגן פיו ולבו שוין ואע"ג דדבריס ואם שבלב אינן דבריס ואם יאמר הנודר כך היה בלבי כשנדרתי לא אזלינן בתר מחשבתו היכא דמוכח מילתא כי הכא שכן דרך כל מוכרין ולוקחין לעשות כן אזלינן בתר דבריס שבלב*): רבי אליעזר בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את חבירו כו' · בגמ' מפרש לה · **גמ'** אין אחד מהם נזיר · ג' שהיו עומדים ומבבר נזיר לפניהם כדפרישית לעיל בפ' אלו מותרין ונדרים איתקוש לנזירות כדאמר בריש הלכך כיון שלא היה הדבר ברור לו בשעת הנדר שימא יתנלה תבנו לדעתו בשעת הנדר אין נדרו כלום: **מותר** ליכנס לביתו ולאכול קימעא ולשתות קימעא לונן · אבל לא אכילה מרובה: **שלא נתכוון זה** · המסרב אלא לשון אכילה מרובה ולשון "עיפת לונן" לא נתכוון זה, (ג) שהיא מועטת: **והא עיפת לונן קאמר** · דמשמע שהיא מועטת ואכילה מועטת: **אלא משתעי מינים הכי** · דכי אמר (עיפת לונן) יאכל עמו ודאי לאכילה מתכוון וכי נדר זה שאינו טועם עמו עיפת לונן ודאי לאכילה (ד) מרובה נתכוון ולהכי מותר לשתות עיפת לונן: **ס"ל משתעי מינים הכי** · דכי נתכוון ליתן שלשה דינרין אומר שאינו מוסיף על פרוטה פחות משקל ולעולם נדרי זרוזין הוו ואפילו דאמר "טפי מסלע, ובגיר משקל" דאמר לתשובה יצאה מזירות לבטלה וכי הא גוונא פשיטא ליה לתנא דמתני' דלא הויא הפלאה אלא אפילו במוכר ולוקח שאפשר שיהא הנדר חל על שניהם ולבסוף ג"כ כך היה שרצו בשלשה דינרין ונמצא שכל אחד עבר על תנאו וסד"א דכי הא גוונא הפלאה מקרי קמ"ל: **אמר ליה טפי מסלע** · כלומר שמתנה לו "קונם שאינו מוסיף לך על שקל פחות פרוטה" נדרא הוי אז זרוזין הוי · דאיכא למימר כיון דנתנה כולי האי בדוקא נדרא ולא לזרז · אמר ליה טפי מסלע שאמר שלא יפחות לו מחמש דינרין ואמר ליה אידך בגיר מן שקל שלא יתן בו יותר מן דינר מי אמרינן כיון דמרחקא כולי האי בדוקא נדר: **שלא** נתכוון זה אלא לשם אכילה ושתיה · אלמא אע"ג דנתנה לדוקא ושלא לדוקא הרבה ממה שהיה רוצה חבירו שיאכל שהרי אסר על עצמו אפילו דריסת הרגל ושתיית לונן אפ"ה אמרינן דאלו בדוקא נדר הכא נמי אף על גב דאמר לא הוי נדר הוא כלל דדוקא כשאמר הנמכר נבסוף שכך היה דעתו מתחלה כדפרישית אבל אם אמר שדעתו למה שהיו אומרים מכוונת לבם לכך אתם אין נדרי זרוזין דאי נדר קיים ודלא תשוב תשוב רבי יהודה תשמע שלבסוף אנשו שניהם בשלשה דינרין וגזה לא היה דעתם מעיקרא הלכך לא היה נדרם בדור שבשעת הנדר ואין כאן הפלאה: שניהם רוצין קתני · דמשמע דמשעת הנדר בדור לנו ששניהם רוצין בכך ולא בזמנו כי אם לזרז ומעיקרא לא היה נדר: אמר ליה טפי מסלע ואמר ליה אינו בגיר משקל · פי' אז אינו כך שיהיה ביניהם מתמיתין דוקא קתני בשאין ביניהם אלא אני מלא מלא בשאם מוסכמין זה מזה יותר אז אין דרכם לזרז אלא מתכוונים לנדר גמור אז דלמא לאו דוקא: מותר ליכנס לביתו ולשתות עמו אלא נתכוון אלא לשם אכילה ושתיה · ומה שהזכיר כריסת הכיס ועיפת לונן אלא לזרז וכ"ש שמותר באכילה ושתיה מה שלא הזכיר כדיון דמה שהוצרך בפיו אינו נדר גם המתשבה אינו כלום הכנדר בנבו אע"פ שאין פיו מתכוונו אינו נדר כ"ש זה שהוצרך בפיו מה שלא היה בלבו: הכא נמי משתעי אינש הכי · דעיפת לונן מופלג יותר מאכילה ושתיה טפי מלא מופלג משלשה דינרין:

*) שיין לקמתי לקמן כב.

הגהות הב"ח (ה) רש"י ד"ה ר' יהודה וכו' אלעתה דאמרינן נדר כדי לזרזו וכו' דר' יהודה היא דאמר כו' ממש לגמיר אלא דתנא מזירות באמר הוי מזיר אותו אלא מתקיימו: (ב) ד"ה מי קתני וכו' בג' דינרין אלא שבשעת בשעת: (ג) ד"ה שלא נתכוון וכו' לא נתכוון זה אלא לשתיה מתכוונ אבל לא שהיה שתיה מועטת: (ד) ד"ה אלא משתעי וכו' לאכילה גמורה נתכוון:

גליון הש"ס בהר"ן ד"ה גרסי' וכו' אבל מעמידין וכו' · עיין לקמן כא ע"א בהר"ן ד"ה ומי סרי: